וישב

א. עה"פ [1] "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה" פרש"י "מאלמים אלומים — כתרגומו מאסרין אסרין, עמרין. וכן [2] נושא אלומותיו וכמוהו בלשון משנה [3] והאלומות נוטל ומכריז".

והנה בפשטות נראית כוונתו של רש"י: התיבות "מאלמים אלומים" לא למדם התלמיד עדיין, ולכן מביא רש"י מהתרגום, שפירושן "מאסרין אסרין" (— קושרים קשרים). ואח"כ מוסיף רש"י ומפרש ש"אלומים" פי' רושו "עמרין" (כדמוכח מהראיות ש־מביא) — והיינו ש"מאלמים אלומים" שבפסוק משמעותו, קושרים (קשרים של שבלים —) עמרין.

וצריך להבין:

א) דרכו של רש"י ברוב המקומות לכתוב רק "כתרגומו" מבלי להעתיק לשון התרגום [4], וסומך על הלומד לעיין בעצמו בפי' התרגום, ולמה מעתיק רש"י כאן גם לשון התרגום *) ?

ב) פי' ההמשך "מאלמים אלומים" (כתרגומו מאסרין אסרין), ופי' התיבה "אלומים" (עמרין כו') — הי' צ"ל כ"א בדיבור בפ"ע [5] ?

ג) כמדובר כמה פעמים, מביא רש"י ב' ראיות במקום שראי' אחת לבד אינה מספקת. ובנדו"ד, לכאורה די' הראי' מהכתוב (נושא אלומותיו), ובפרט שראי' הב' אינה מל' התנ"ך, אלא מלשון המשנה ?

ד) בהראי' מהכתוב מעתיק רש"י גם התיבה "נושא (אלומותיו)", דלכאורה אינה מוסיפה כלום בהראי' [6] ?

ה) על דרך זה בהראי' מהמשנה, מעתיק גם התיבות "(והאלומות) נוטל ומכריז", דלכאורה הול"ל רק "והאלומות (בב"מ י')" ודברי רש"י הרי מדוייקים הם בחסר ויתיר ?

ב. והביאור בזה:

כוונתו של רש"י אינה רק לבאר

---

1) פרשתנו לז, ז.

2) תהלים קכו, ו.

3) ב"מ כב, ב. תוספתא ב"מ פ"ב ה"ב. ומזה שרש"י כותב על תוספתא "בלשון משנה" נראה שבפירושו עה"ת גם (ענין ה־כתוב ב)תוספתא נקרא "(בלשון) משנה" ושו־לל בזה רק (ל' ה)גמרא. וראה לקמן בפנים סס"ד מה שדייק רש"י לכתוב בלשון משנה (וראה גם משכיל לדוד כאן).

ובכ"ז דוחק לומר דקרי לתוספתא משנה. וי"ל הדיוק כאן — כפשוטו — לשון המשנה, וגם התוספתא (ובריי"תא) נכתבה בל' המשנה, משא"כ הגמרא או תורה.

4) ראה פרש"י וירא כב, יד. תולדות כה, כט. ועוד.

*) ראה גם לעיל ע' 74 ס"ב.

5) ע"ד בראשית (א, ב) ועוד. אבל ראה ויצא ל, ח. ועוד.

6) ואין לומר שהוא רק כדי להודיע מאיזה פסוק הוא הראי' כי לפי"ז (לא הו"ל להעתיק תיבה נוספת מהכתוב שאינה שייכת לכאן כ"א) הול"ל "בתהלים אלומותיו" (שהרי תיבה זו ישנה בתהלים רק פעם א') — ע"ד בפרש"י לך (יד, ז) "ביהושפט". ויחי (מט, ו) "בדברי הימים". ועוד.

7) באם כוונתו להדגיש שראייתו היא מכאן ולא ממשנה אחרת.

ש"מאלמים אלומים" פי' קושרים קשרים (סתם), אלא (ובעיקר) — ש"אלומים" היינו "עמרין".

והביאור: חלומו של יוסף הי' ע"ד שנאמר בחלום פרעה[8] "את אשר הֵ־אלקים עושה — הגיד" דברי עתידות ונבואה אמתית — שאחיו עתידים להשתחוות לו כשם שהשתחוו אלומותיהם לאלומתו. שלכן כשיוסף סיפר חלומו תיכף אמרו לו אחיו: "המלוך תמלוך עלינו גו'". הרי שזהו תוכן החלום ולכן גם "אביו שמר את הדבר ממתין ומצפה מתי יבוא"[9].

ועפ"ז מובן שגם הפרטים שבחלומו הם מכוונים ומורים על פרטי המאורע עליו מודיע החלום.

ולכן מבאר רש"י ד"אלומים" פי' "עמרין", היינו דגם זה שהיו "אלומים"[10] מכוון הוא[11] ומתאים להמאורע כפי שאירע אח"כ[12] בפועל — כי קשרו עמרין דוקא:

להלן (בפ' מקץ[13]) מסופר שקיום החלום בפועל, בא עי"ז שהי' רעב בארץ כנען ואחי יוסף ירדו למצרים לשבור בר, ובהיות יוסף השליט המשביר בר (מהעמרין דמצרים), השתחוו לו אחיו וקנו התבואה ממנו[14],

---

8) מקץ מא, כה.

9) וישב לז, יא.

10) ואף שמוכרח שהדוגמא תהי' באיזה דבר, וא"כ אינו מוכרח בפשוטו של מקרא* שיהי' על הפרט טעם. וכמו בחלומו הב' של יוסף (בפרשתנו) שאין רש"י מפרש למה הי' החלום בשמש וכו' (אף שישנו טעם לזה — ראה ב"ר (פד, יא) ששמי שמש); וכן בחלומותיו של שר המשקים: והיא כפורחת גו'. ועוד: של פרעה (בתחלת פ' מקץ) לא כתב רש"י טעם על זה שהחלום הי' דוקא בפרות ובתבואה.

— מ"מ מובן שיומתק יותר לומר ש־

---

*) ולהעיר ממש"כ הגאון הרגצובי דב' הדעות בהפתקין דהבכורים והזקנים (ירוש' סנה' ספ"א) פליגי באם דבר הכרחי הוא ג"כ בגדר השגחה. ובכלל ד(בעניני תורה וכיו"ב) גם הפרטים חשיבותם בפ"ע אף שמוכרחים הם (ודלא כהשיטה במו"נ ח"א פע"ב וצפע"נ לשם). ונפק"מ גם בעיני הלכה וגם להיפך: הולכה דלפעמים בטלה (זבחים יג, א) אם הוי עבודה. ועוד. (ראה צפע"נ תרומות מ, א. מהד"ת נא, ב. מפעצ"פ פ"ז).

מכוונים גם הפרטים ובמיוחד — בחלום בן זקונים דיעקב, ושיעקב ממתין ומצפה לה־חלום. (וראה ג"כ כתו"ת פרשתנו לז, ט).

וגם בחלומו הב' של יוסף י"ל, שמובן בפשטות (ועד שאין רש"י צריך לפרשו) שלרמז על יעקב והשבטים — אנשים הכי חשובים, צריך שיהי' החלום בדברים הכי חשובים בעולם — השמש וכו'.

ועד"ז בנוגע לחלום שר המשקים והיא כפורחת גו' — להדגיש שהאחריות עליו מ־תחלה ועד סוף; בחלומות פרעה, שא' מה־חלומות הי' בשבלים לרמז על הרעב — חסרון התבואה, (ומזה מוכרח הפתרון — ראה כלי יקר (שם)).

וכן החלום השני (— כפתרונו של יוסף שהטעם על ב' החלומות הוא) בכדי לרמז ע"י "השנות החלום גו' כי נכון הדבר גו' וממהר האלקים גו'" (מקץ מא, לב), שלכן הוכרח א' להיות בתוכן אחר מהשני — ראה לבוש האורה שם. הרי מובן למה הי' בפרות, כי בהם חורשים השדות (מזרש הגדול) ומולידות (כזרע שבשבלים).

11) ואף "שאין חלום בלא דברים בטלים" כמו שפירש רש"י בפרשתנו (לז, י. מברכות נה, א), הרי פירוש "בטלים" כאן — שלא נתקיים, ולא שאין מכוון.

12) ואף שהתלמיד לא למד עדיין פתרון החלום — הרי בעת לימודו החלום יודע שיש פתרון שצ"ל מתאים לחלום. ודרכו של רש"י (ראה רש"י מקץ מא, ב "סימן הוא כו'") לפרש בחלום התאמתו עם פת־רונו. ויתירה מזו בנדו"ד, שזה שייך לפי' התיבה ("אלומים") כאן.

13) מקץ מא, נד. מב, ו.

14) ראה רמב"ן, חזקוני, טור הארוך ועוד. וראה גם באר מים חיים על פרש"י.

ולכן מכוונים דברי החלום שרמזו על השתחוואת אחי יוסף אליו בענין ד"אלומים" — שבלים, שאלומת (תבואת) יוסף "קמה וגם נצבה" ואלומות אחיו השתחוו לאלומתו [15].

ג. עפי"ז יתבאר מה שרש"י מקדים לפרש התיבות "מאלמים אלומים" — כתרגומו (ומעתיק פירוש התרגום) מאסרין אסרין.

"מאלמים אלומים" תרגם בתרגום ירושלמי "מכרכין כריכן" [16], שזה סובל ב' פירושים: א) קשירה [17], ב) כריכה [18].

והנה לפרש"י שהקשרים ("כריכן") היו של שבלים, מובן שפי' מאלמים היינו קושרים, שהרי בשבלים לא שייך כ"כ כריכה כ"א קשירה שלא יתפזרו ברוח וכדומה.

ולכן מעתיק רש"י גם לשון התרגום (אונקלוס) "מאסרין אסרין" להדגיש ש"מאלמים אלומים" הפירוש קושרים קשרים אשר לכן אפ"ל משמעותן — קושרים קשרים של "עמרין" — אבל אם הי' כותב "כתרגומו" (סתם) ותו לא — שגם תרגום ירושלמי [19] בכלל זה — הרי יש מקום לטעות [19*], כנ"ל, שהפירוש ד"מאלמים אלומים" הוא (לא קשרים אלא) "כריכן" — מל' כריכה, ואז קשה לפרש שהמדובר הוא ב"עמרין" — ומכיון שבפשוטו ש"מ לדעת רש"י מוכרח לפרש "אלומים" — "עמרין" (שדוקא אז יתאים פרט זה המדובר בהחלום לפרטי המאורעות כפי שהיו בפועל), לכן מדייק ומקדים לפרש התיבות "מאלמים אלומים" כפי' הת"א "מאסרין אסרין" דוקא.

— ולאידך, מכיון שמה שמכריח את רש"י לפרש תיבות אלו כהתרגום אונקלוס דוקא הוא הא ד"אלומים" היינו "עמרין", לכן באו ב' ענינים אלה בדיבור אחד.

ד. אמנם עדיין צריך ביאור:

מפי' התרגום "מאסרין אסרין" מובן ש"אלומים" פירושה (ע"ד פי' מאלמים) קשרים, וכן הוא גם בפשטות, שהרי ב' התיבות "מאלמים" ו"אלומים" שתיהן הן משרש אחד [20] — ולפי"ז פירוש (מאלמים) "אלומים" הוא — "(קושרים) קשרים" סתם. והגם שבאם נפרש שהקשרים היו של "עמרין" — יהי' החלום מכוון בכל פרטיו, אין נרמז זה, לכאורה, ב"אלומים".

---

15) ולפי פי' זה (גם) יומתק ה"מאלמים אלומים גו' בתוך השדה" כי מה ש"קושרים (סתם) בשדה זהו שבלים ועושים מהם עמרים.

16) כ"ה גירסת רש"י בב"מ (כא, א) ד"ה כריכות. וכ"ה בערוך ערך כרך. וראה תו"ש פרשתנו אות סח. אבל לפנינו ה"גירסא מפרכין פירוכין — ולפ"ז אין לטעות בכוונתו. ראה לקמן הערה *19.

17) וכפי' רש"י ב"מ (שם). וראה בערוך שם.

18) ובדוגמת (פסחים קטו, א): ניכרוך . . מצה ומרור . . שהי' כורכן כו'. וראה בערוך שם.

19) שבנדו"ד הביאו רש"י בפי' לב"מ שם. וידועה השקו"ט הראה רש"י ת"י שעל התורה.

*19) אבל באמת אין הפי' (בירוש') כן, וכדמוכח ברש"י ב"מ (שם). וכן לפי ה"גירסא שלפנינו מפרכין פירוכין "הוא ענין קשירה" (פי' יונתן).

וראה אוה"ת בראשית (ח"ה ע' תתקא) דפריכן מל' קצירה, ולפי"ז מוכרח דקאי על תבואה. אבל לפ"ז אין הכרח דקאי על עמרים כי יש לפרש "מאלמים אלומים" קוצרין שבלים. ראה משכיל לדוד כאן.

20) וראה ראב"ע כאן: מאלמים מגזרת אלומים.

ולכן מביא רש"י דוגמאות ש"אלומים" פי' עמרין [21].

ולכן כשמביא רש"י הכתוב ד"אלומותיו" לראי' דאלומים קאי על שבלים, מעתיק גם התיבה "נושא (אלומותיו)", שמזה מוכח שאלומה קאי על שבלים, שהרי אין לומר "נושא קשרים".

ואין רש"י מסתפק בדוגמא זו, כי יש לדחוק ולפרש שם, ש"אלומות" הם קשרים סתם, והכוונה (גם) על שקים קשורים שמכילים הזרעונים לאחרי הדישה, ולא שאלומות היינו עומרין דשבלים [22].

---

21) וכ"ה לפי' התרגום — וראה בתרגום רות ב, ז שתרגם "ואספתי בעמרים" ואכניש שובלין באלומיא, ושם ב, טו על "בין העמרים — ביני אלומיא". והטעם שתרגם כאן אלומים "אסרין" (— סתם ולא אלומיא וגם לא עמרין — ע"ד ת"א תצא כד, יט) י"ל כי תיבת אלומים תיבה רגילה היא בכתוב שידוע פירושה (להתרגום) שהיא עמרין.

[ואף שכתוב כאן אלומים — בל' זכר, משא"כ "אלומותיו" שבתהלים שכתוב בל' נקבה, מ"מ הרי בפסוק זה עצמו כתוב אלומתי — בל' נקבה, ומזה מוכח שהיא אותה התיבה שבתהלים — וראה גם ראב"ע כאן. (וע"ד המבואר לעיל בפרש"י (וישלח לב, ט) שישנן חיבות (שאותה תיבה עצמה) משמשת לשון זכר ולשון נקבה)]

ופי' התיבה "מאלמים" למדנו ממנה (כב־ראב"ע שבהערה הקודמת), כי מאלמים מגזרת אלומים היא, ומזה ידענו פירושה דקאי על עשיית האלומות — קשירת שבלים — (ובל' התרגום) "מאסרין", ולכן תירגם גם תיבת "אלומים" (בהמשך ל"מאסרין") "אסרין".

22) ראה גם משכיל לדוד כאן. אבל מש"ש: דהוצרך רש"י להביא גם לשון המשנה דאל"כ "דלמא מאלמים אלומים ר"ל קוצרין שבלין" דוחק הוא שהרי כבר הקדים רש"י והכריח פי' מאלמים כתרגומו.

ולכן מוסיף רש"י עוד דוגמא מלשון המשנה: "והאלומות נוטל ומכריז" — דמפני כובדן נשארות במקומן ואינן מתגלגלות ממקום למקום, ומכיון דמקום הוי סימן לכן הדין דנוטל ומכריז [23]. ומלשון זה הוכחה שהאלומות היינו עומרין שבלים שהם דבר כבד שאינו מתגלגל *[23], ומכיון שתיבה זו היא לשון המשנה (וכדיוק לשון רש"י) — הלכות פסוקות — בודאי שבלימוד ההלכות מדייק התנא ללמד בסגנון ברור (שהרי בתושבע"פ — ההלכה מפורשת וברורה יותר מבתושב"כ), הרי מובן שכשאומר "אלומותיו" ה"ז תיבה שתוכנה ברור (להלומד ההלכה) [24]; וע"ד הרגיל, קשר שהוא כבד, הוא אלומה של שבלים [25].

אלא שאין רש"י מסתפק בראי' זו, כי י"ל ד"לשון תורה לעצמה ולשון

---

23) כ"ה לפי האוקימתא דרבא (ב"מ כב, ב) שכך הלכתא. אבל גם לפי האוקימתא דרבה דמיירי ביש בו סימן והטעם "כיון דגביהן לא מדרסא" (שם כג, א) ג"כ מוכח כבפנים.

*23) משא"כ בשקים קשורים שכו"כ סימנים ישנם: אופן הקשירה, צורת השקים וכו'.

24) ועפ"ז יובן ג"כ מה שרש"י הביא הראי' מתוספתא דסדר נזיקין (ב"מ) ולא מתוספתא הקודמת לה, מסדר זרעים (מעשרות פ"ב מי"ח): והאלומות וכו' אסורות משום גזל (ראה שבת לא, ב: והי' אמונת עתיך גו' אמונת זרעים, ישועות נזיקין).

ועוד י"ל הטעם — כי מקור הדין שאי' במס' מעשרות הוא הדין שבתוספתא דב"מ, כי הטעם דאסורות משום גזל (הדין דמס' מעשרות) הוא מכיון דבאלומות הוי מקום סימן ומחוייב להכריז (הדין דמס' ב"מ).

25) ובפרט שהרי במ"ש בפרשתינו "מאלמים אלומים בתוך השדה" מוכח שהוא דבר שקושרים בשדה. וע"ד הרגיל קושרים שם שבלים כדלעיל הערה 15.

חכמים לעצמן"[26], ולכן צריך להראי' מ"נושא אלומותיו", ואדרבה, משם הוא עיקר הראי', ולכן מביאה ראשונה.

ה. מיינה של תורה שבפרש"י:

מבואר בתו"א בפרשתנו[27] שהעבודה ד"מאלמים אלומים" ברוחניות היא בירור "הניצוצין שנפלו בבחי' פירוד בשבה"כ והיו מעלי' אותן . . להתכלל במל' דאצי' ועי"ז היו מתחברים שם יחד והיו לאחדים שהרי נכללו באחדות ה' . . וזהו מאלמים אלומים עד"מ כמו שקושרין העמרים שמקבצים כמה שבלים רבים מאד ומחברים אותן וקושרין אותן באגודה אחת כו' "[28].

וענין זה של בירור הניצוצות ולהעלותם בבחי' אחדות ה' הוא גם בבחי' הנשמות — כמבואר בתו"א[29].

והנה ענין "מאלמים אלומים" כפשוטו נעשה בשדה, וצריכים לזה התעסקות מיוחדת לצאת אל השדה מקום השבלים המפוזרות ולהתעסק בקשירתן.

ומכאן הוראה בעבודת הבירורים: נוסף על עבודת האדם לקבץ כל הניצוצות המפוזרים אצלו, ולהעלותם שיתאחדו "באחדות הוי' " — והוא ע"י עבודתו בתומ"צ[30],

על האדם לצאת (ממקום מושבו) לתוך השדה ולהתעסק[31] שם בהעבודה ד"מאלמים אלומים" — לקבץ הניצוצות המפוזרים בעולם.

וזוהי העבודה בהתעסקות עם הזולת: לצאת מד' אמותיו אל אלו הנמצאים (עדיין) ב"חוצה" להחזירם בתשובה[32] לקרבם לעבודת ה' ולתורתו ואל ה' מאור שבה[33] זוהי פנימיות התורה[34] — אילנא דחיי[35].

[וזאת שהנהיגו רבותינו נשיאינו לשלוח שלוחים למקומות שונים (גם רחוקים[36]) בעולם, לקבץ הניצוצות

---

26) חולין קלו, ב. ע"ז נה, ב.

27) כח, א. אוה"ת בראשית כרך ו תתרפג, א.

28) בתו"א (שם כז, ד), ובאוה"ת (שם): "וזאת תורת האדם לברר בירורין ולהעלותן מבחי' הפירוד כו' ע"י עבודתן ותורתן הם עושים (בעשי', דשם הוא עיקר הפירוד וה' ריבוי עושים) שם ג"כ אחד שהם מעלים הניצוצים שנפלו שם בשבה"כ שיתעלו ב' אחדות ה'". וראה ג"כ תו"ח פרשתנו סו, א ואילך.

29) כז, ג. וראה בארוכה תורת חיים שם. ואף שבתו"א שם ע"ד: הס"ר נשמות הם שכבר נתקנו ונתבררו כו' — ראה בארוכה בביאור הצ"צ על פ' ח"ש מאדמו"ר הזקן ס"ב (נדפס בהוספות לתו"א טז[קמ], ד).

30) ראה הערה 28, וראה לקו"ת שלח (לז, ב): עיקר התו"מ הוא כו' בחי' בירורים לברר הטוב מן הרע שע"י השבירה כו' נפלו רפ"ח ניצוצין כו' והן צריכים עלי' כו'.

31) ראה סד"ה לולב וערבה תרס"ו.

32) וראה תו"א מו, א: הנה בירורי' ותשובה הכל ענין א' שהי' יורד ממקום גבוה וצריך לעלות לשם כו'. וראה ג"כ תו"ח סו, ג: "שנתקשרו ונתייחדו כל הרי' בוי דנש"י כו' והיינו ע"י התשובה האמיתית במס"נ".

33) איכ"ר בתחלתו. ירושלמי חגיגה פ"א סה"ז, ובקרבן העדה שם.

34) וראה לקוטי לוי יצחק הערות לז' הר ח"ב פ' תשא ע' קנ: שבאיזה דבר יכולים לברר ולאסוף את הניצוצין הוא ע"י תורה דוקא כו' בכח הרזי תורה.

35) זח"ג קכד, ב. וראה אגה"ק סכ"ו.

36) אבל הם שם רק בריחוק מקום גשמי, כי ברוחניות קשורים הם לשרשם ומקורם — המשלח. וראה לעיל ע' 107 ואילך שגם בעת עסקו בה"חוצה" יוקבע בלבו שכ"ז הוא מילוי כוונתו של המשלח, ובמילא הוא וכל עניניו — גם לבושיו — קשורים להמשלח.

המפוזרים שם, ולהפיץ ולגלות שם את מעיינות החסידות [37]]

ומפרש רש"י "מאלמים אלומים — כתרגומו מאסרין אסרין". ומלמדנו, דהעבודה בבירור והעלאת הניצוצות צריכה להיות באופן של "מאסרין אסרין" להעלותן שיהיו מקושרים ל־מקורן (לא רק באופן של כריכה, כ"א) בקשר של קיימא [38] — היינו שפעולתו על הזולת תהי' שיהי' מקושר, שית־קשר לעבודת ה' בחוזק באופן שה"רוח שטות" וכל הרוחות המנשבות בעולם לא ינתקו אותו (ח"ו) מדרך התורה [39].

והעצה היעוצה לזה, מפרש רש"י בהמשך דבריו "(מאסרין אסרין) עמ־רין": שבכדי לפעול שה"אלומים" ש־"מאלמים" יהיו באופן של קיימא, דרוש שיהי' הקשר של שבלים ("עמרין") דוקא, שביכולתם (ע"י זריעה) להצמיח פירות ופירי פירות. היינו שישתדל עם זולתו באופן שיהי' טופח ע"מ להטפיח [40] — שהוא עצמו יפעול על סביבתו לקרבם לעבודת ה', ואז יהי' בטוח שעבודתו תהי' לה קיום [41].

ולאחרי כ"ז מסיים בהפסוק "והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלו־מתי" — שלימות העבודה [42] בפעולתו על הזולת הוא כאשר יפעול להביאו לאלומתו של יוסף הצדיק הוא השליט בכל ארמ"צ — נשיא הדור, לפעול שיהי' בו ההשתחויה והביטול לה־נשיא.

ז. דובר כמ"פ, שיום השבת שייך לימי השבוע שלפניו (— שהרי "מי שטרח בע"ש יאכל בשבת" [43]), וכן לימי השבוע שלאחריו (שבת מיני' מתברכין כולא יומין [44]); שיום השבת מקשר ומאחד ימי השבוע שלפניו עם ימי השבוע שלאחריו.

והנה, בכו"כ שנים חלה פ' וישב בהשבת שבין יום הגאולה די"ט כסלו וימי חנוכה (כקביעות שנה זו). וע"פ הידוע, שפרשיות השבוע שייכים לה־זמן שבו קורין אותן [45], מובן שה־הוראה הנ"ל שבפרשתנו שייכת לחג הגאולה די"ט כסלו, ולימי החנוכה [46];

---

37) וראה ג"כ בארוכה לעיל שם סי"א.

38) וראה לקוטי לוי"צ שם ע' קמט, שפי' מאלמים אלומים . . שהיו קושרין קשרים כי פירוש אלם הוא קשר בחוזק . . שאלם הוא מל' חוזק.

39) וכ"ה בעבודת עצמו. ראה לקוליו"צ שם (ע' קנ): "וצריך לקשור את הרזי תורה שלא יסורו לעולם, שאז כמו"כ מה שבכוחם קושר את הניצוצין הוא ג"כ קשר של קיימא שלא יפלו ויתפזרו . . משא"כ אם התורה תשתכח ממנו ח"ו כו'".

40) ראה לקו"ש חלק ז' ע' 241.

41) וכ"ה בעבודת עצמו, שלימוד ה־תורה שלו צ"ל באופן של "עושה פרי" (— כענין מבין דבר מתוך דבר) וכפי' ה־בעש"ט במשנה דאבות פ"ו מ"ג "שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד כו' כי הלומד מן הצדיק עושה פרי כי פרה ורבה, משא"כ הלומד מן הרשע" (צפנת פענח (לבעל התולדות י"י) סח, א).

42) ראה בתו"א כה, ב: "מדריגת הבי־רור דיוסף הוא למעלה מעלה מהבירור של השבטים כו' שמעלין מ"ן . . ועדיין לא נהפך לאלקות ממש עד שיוסף ממשיך מ"ד . . וזהו תסובנה אלומותיכם ותשתחוין לא־לומתי בבחי' ביטול ממש . . שע"י המ"ד דיוסף שמבררים כו' שיכללו בביטול אמי־תי דמ"ה וזהו ותשתחוין כו'", וראה ג"כ בארוכה לקו"ש חי"ג ע' 808 ואילך.

43) ע"ז ג, א.

44) זח"ב סג, ב. פח, א.

45) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב. אוה"ת ר"פ נצבים. ועוד.

46) ולהעיר אשר יום הראשון דחנוכה [אשר "עיקר הנס ביום א'", והוא כולל ז' ימים" — ש"א ד"ה בכ"ה בכסלו פמ"ב]

ועד"ז הוא בנדו"ד, אשר ההוראה הנ"ל ד"מאלמים אלומים" — ההשתדלות לקבץ הניצוצות המפוזרים בה"חוצה" של כאו"א, ובפרט ההשתדלות עם ה"חוצה" כפשוטו, להחזירם בתשובה — היא נקודה המשותפת בי"ט כסלו וימי חנוכה.

והביאור: מהענינים העיקריים[47] שבהם התעסק אדה"ז בהשתדלות מיוחדת, הי' עשיית בעלי תשובה, וכידוע[48] מה שאמר לבנו אדהאמ"צ (בקשר לחלומו) שבשמעו ממורו הה"מ ממעזריטש המשל ע"ד צדיקים ובעלי תשובה[49], נחקק אצלו שצריך לקרב כאו"א מישראל; וה' שנים נסע ממקום למקום (בגלוי ובסתר) לעורר ולקרב בנ"י לתומ"צ וכו'.

והנה לאחרי הגאולה די"ט כסלו הותחלה[50] העבודה ד"יפוצו מעינותיך חוצה" — לפעול בהחוצה באופן של "יפוצו מעינותיך" — בהתרחבות והתפשטות גדולה; ומזה מובן שהוראה הנ"ל ד"מאלמים אלומים בתוך השדה" ("חוצה") ה"ה ביתר שאת ויתר עז לאחרי הגאולה די"ט כסלו.

חל בשבעת הימים דיט"כ *. וראה ג"כ לקו"ד ח"א ע' כא.

47) ראה לקו"ד ח"ד סוף ע' תשנה ואילך.

48) לקו"ד שם ע' 1512.

49) אור תורה להה"מ (הוצאת קה"ת) ע' קי, א.

50) תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

*) שי"כות המספרים די"ט־כה — מובנת עפימש"כ בתו"א בראשית (ו, רע"ד), ולקו"ת נצבים (מז, סע"ב) והגהות הצ"צ לשם.

ועד"ז היא ההוראה דנרות חנוכה:

מבואר בחסידות הטעם מה שהמצוה דנרות חנוכה[51] היא "להניחו על פתח ביתו מבחוץ", כי ענינם של הנרות הוא להאיר ולברר גם את ה"חוץ", (החשך) רה"ר, (גקה"ט) וטורי דפרודא[52] — בירור הניצוצות דגקה"ט, שזוהי העבודה דתשובה.

וע"י עבודה זו ד"מאלמים אלומים" — קיבוץ הניצוצות הנמצאים בה"חוצה" ע"י קירוב לבן של ישראל לאביהם שבשמים, הרי כש"ישראל עושין תשובה (מיד הן) נגאלין"[53], בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(משיחות ש"פ וישב, ונר ה' דחנוכה, תש"ל)

---

51) וראה תו"א (מקץ מא, א) ד"ה כי אתה נרי, שזהו ג"כ ענין ד"וה' יגי' חשכי" — החושך דדורותינו עקבתא דמשיחא, וביאור על ד"ה הנ"ל (שם מא, ג): וה' יגי' גו' נמשך משם ה' כו' (וההמשכה) ממקום עליון כו' (היא) ע"י צדקה. — והרי עבודה דהשתדלות עם הזולת הו"ע צדקה רוחניות.

52) ראה בארוכה ד"ה נר חנוכה תרמ"ג (בתחלתו) ואתש"ד. ולהעיר גם מאוה"ת ר"פ מקץ [בפי' מרז"ל שבת (כא, ב) עד שתכלה רגל מן השוק]: להעלות בחי' רגל השמאלי שמתלבש בקץ דשמאלא. וראה ג"כ לקו"ש ח"ה ע' 223 ואילך.

53) סנהדרין צז, ב. רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה. אגה"ת פי"א.